

Ontbinding rechtspersonen

Niet-rechterlijke ontbinding en vereffening van rechtspersonen (artikel 19 t/m 24 boek 2 B. W.)

Ontbinding

Het betreft hier het ontbinden van rechtspersonen, zonder dat hier een rechter aan te pas komt. Rechtspersonen, zoals hier bedoeld zijn: besloten vennootschappen, naamloze vennootschappen, coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen, verenigingen of stichtingen. Voor de rechtspersoon EESV (Europees Economisch Samenwerkingsverband) gelden andere regels. Deze worden aan het eind vermeld.

Een rechtspersoon kan op één van de volgende vier manieren worden ontbonden.

Ten eerste door een ontbindingsbesluit

Een naamloze vennootschap of een besloten vennootschap kan worden ontbonden door een besluit van de algemene vergadering; een vereniging, coöperatie of onderlinge waarborgmaatschappij door een besluit van de algemene ledenvergadering. Een stichting kan door een besluit van het stichtingsbestuur worden ontbonden, tenzij de statuten deze mogelijkheid niet toelaten.

Meestal is volgens de statuten voor zo'n ontbindingsbesluit een bijzondere meerderheid van stemmen vereist, evenals een bepaald quorum (dat wil zeggen: het aantal stemgerechtigden dat aanwezig moet zijn om een besluit te kunnen nemen). Raadpleeg daarom eerst de statuten.

De ontbinding treedt in op het moment dat het besluit wordt genomen, of op een toekomstig tijdstip. In ieder geval nooit op een moment in het verleden. Een besluit tot ontbinding is, in beginsel, onherroepelijk en kan dus niet zomaar ongedaan worden gemaakt. Onder bijzondere voorwaarden zou, met rechterlijke tussenkomst, een besluit herroepen kunnen worden.

Ten tweede: de wet bepaalt dat een vereniging, coöperatie of onderlinge waarborgmaatschappij wordt ontbonden als er helemaal geen leden meer zijn.

Ten derde: de statuten van de rechtspersoon kunnen bepalen dat de rechtspersoon ontbonden wordt bij een bepaalde gebeurtenis.

Ten vierde: kan de Kamer van Koophandel (KVK) een rechtspersoon ontbinden als deze bepaalde wettelijke verplichtingen niet nakomt.

KVK ontbindt een rechtspersoon als zich twee of meer van de volgende situaties voordoen:

1. er staan gedurende ten minste een jaar geen bestuurders ingeschreven/de ingeschreven bestuurders zijn overleden of onbereikbaar.

- gedurende ten minste een jaar zijn geen jaarstukken gedeponneerd (dit geldt niet voor verenigingen en stichtingen).
- er is geen aangifte vennootschapsbelasting gedaan gedurende ten minste een jaar na aanmaning van de inspecteur (dit geldt niet voor verenigingen en stichtingen).
- de rechtspersoon is niet of niet meer bereikbaar gebleken op het in het Handelsregister ingeschreven adres, terwijl ook geen opgave tot wijziging van de inschrijving is gedaan.

De wetgever gaat ervan uit dat een rechtspersoon waarbij zich ten minste twee van deze situaties voordoen, 'leeg' is. Dat wil zeggen dat de rechtspersoon geen activiteiten en geen bezittingen meer heeft. Zo'n rechtspersoon moet ontbonden worden omdat deze geen reden meer heeft om nog langer te blijven bestaan. Het ontbinden van een 'lege' rechtspersoon kan bovendien voorkomen dat deze in handen komt van personen die niet langs de legale weg een rechtspersoon willen of kunnen oprichten. Actieve rechtspersonen hebben dus niets te vrezen. Deze wet is niet op hen van toepassing.

Voordat KVK de rechtspersoon ontbindt, stuurt zij een bericht van de voorgenomen ontbinding. Acht weken daarna gaat KVK tot ontbinding over, tenzij de in de brief genoemde ontbindingsredenen zich inmiddels niet meer voordoen.

Ben je betrokken bij een niet meer actieve rechtspersoon waarvan het niet de bedoeling is dat de activiteiten weer worden opgepakt? Je kan er dan zelf voor zorgen dat deze rechtspersoon wordt ontbonden door het (laten) nemen van een ontbindingsbesluit (zie hierboven).

Van de ontbinding van een rechtspersoon moet opgave gedaan worden aan het Handelsregister. Je gebruikt voor deze opgave een formulier 17 (Inschrijving ontbinding). Als het om een ontbindingsbesluit gaat van het daartoe binnen de rechtspersoon bevoegde orgaan (aandeelhoudersvergadering, ledenvergadering of bestuursbesluit), dan moet dit besluit worden meegezonden met de opgave. Eventuele overige mee te zenden stukken worden op het opgaveformulier genoemd.

De Vereffening

Voortbestaan na ontbinding

De ontbinding van de rechtspersoon betekent nog niet altijd automatisch dat de rechtspersoon is opgehouden te bestaan. De ontbonden rechtspersoon blijft namelijk voortbestaan als dit nodig is voor de vereffening van zijn vermogen (dit wordt ook wel liquidatie genoemd). Tijdens deze vereffening worden de lopende zaken afgewikkeld, vorderingen geïnd, schulden betaald, voorraden verkocht. De vereffening gebeurt door één of meer vereffenaars. Meestal zijn dit dezelfde personen als de bestuurders; dit is altijd het geval als er in de statuten geen speciale vereffenaars zijn aangewezen. In de statuten of bij het ontbindingsbesluit kunnen echter andere personen als vereffenaar zijn aangewezen. In geval van ontbinding door KVK is KVK in sommige gevallen vereffenaar. Door de ontbinding treden de bestuurders op het moment van ontbinding meestal als bestuurder uit functie.

Achter de statutaire naam van de rechtspersoon moet in alle stukken en aankondigingen 'in liquidatie' worden toegevoegd. Behalve van de ontbinding moet er opgave worden gedaan van de infunctietreding van de vereffenaar(s) en in voorkomend geval van de uittreding van de bestuurders en de opheffing van de onderneming. Deze opgave moet op een formulier 17A worden gedaan door een vereffenaar. Hoe is nu de verdere gang van zaken nadat de rechtspersoon op één van deze manieren is ontbonden? Dat hangt af van de vraag of er op het moment van ontbinding wel of geen baten zijn. Als er wel baten zijn, is er dan voldoende vermogen om de schulden te betalen (batig saldo) of is er onvoldoende vermogen om de schulden te betalen (geen batig saldo)?

A. Er zijn geen baten

Als een rechtspersoon op het moment van ontbinding geen enkele baten heeft (dus bijvoorbeeld ook geen onderneming), dan houdt hij op het moment van ontbinding op te bestaan. Een bestuurder van de rechtspersoon moet dan opgave doen aan het Handelsregister van de ontbinding en van het einde van de rechtspersoon. Als er nog een onderneming ingeschreven staat, hoewel deze al eerder was opgeheven, dient de bestuurder alsnog ook opgave te doen van deze opheffing. De bewaarder van boeken en bescheiden moet aan het Handelsregister worden opgegeven als de rechtspersoon is opgehouden te bestaan. Dit is degene die gedurende zeven jaar na het einde van de rechtspersoon de administratie van de rechtspersoon bewaart. Je doet al deze opgaven op een formulier 17A. Het dossier bij KVK wordt daarna afgesloten.

B. Er zijn wel baten

B.1 Voldoende vermogen (batig saldo)

Als er op het moment van ontbinding voldoende vermogen is om de schulden van de rechtspersoon te betalen, moet de ontbonden rechtspersoon blijven voortbestaan voor de vereffening van zijn vermogen. Hoe er vereffend moet worden lees je hieronder.

Rekening en verantwoording, plan van verdeling, advertentie

Als er na betaling van alle schulden nog iets is overgebleven van het vermogen van de ontbonden rechtspersoon (overschot), dan moeten de vereffenaars dit overschot uitkeren aan de leden of aan de aandeelhouders, tenzij de statuten anders bepalen. De vereffenaars stellen daartoe een rekening en verantwoording van de vereffening op, waaruit de omvang en samenstelling van het overschot blijkt. Als er twee of meer recht hebben op het overschot, dan moeten de vereffenaars bovendien een plan van verdeling opstellen, waarin de grondslagen staan voor de verdeling van het overschot tussen de gerechtigden. Eén van de vereffenaars deponereert de rekening en verantwoording en het plan van verdeling bij het Handelsregister en - als dat er nog is - bij het kantoor van de ontbonden rechtspersoon. Als er geen kantoor van de rechtspersoon meer is, moeten deze stukken op een andere plaats gedeponeerd worden in het arrondissement van de statutaire zetel van de rechtspersoon.

Als er maar één gerechtigde tot het overschot is, hoeft de vereffenaar alleen de rekening en verantwoording op de twee bovengenoemde plaatsen te deponeren. In alle gevallen moeten de vereffenaars ook via een advertentie in een nieuwsblad bekendmaken waar en tot wanneer de stukken ter inzage liggen.

Model voor een dergelijke advertentie

<.....statutaire naam> in liquidatie.

Bovengenoemde rechtspersoon is ontbonden door <.....reden ontbinding> d.d. <.....> per <.....>. De rekening en verantwoording (en het plan van verdeling) liggen ter inzage voor eenieder tot <.....datum> ten kantore van het Handelsregister van de Kamer van Koophandel, en ten kantore van <.....de rechtspersoon + adresvermelding, óf naam + adresvermelding van andere plaats>.

De vereffenaar(s)

Binnen twee maanden na de deponering en de advertentie kan iedere schuldeiser of gerechtigde tot het overschot bezwaar maken tegen de rekening en verantwoording en/of het plan van verdeling. Hij moet daarvoor in verzet komen via een verzoekschrift aan de rechtbank. De vereffenaars moeten van gedaan verzet op dezelfde manier mededeling doen als waarop zij mededeling hebben gedaan van de deponering van de rekening en verantwoording en van het plan van verdeling (dus op twee plaatsen deponeren en een advertentie zetten). Als de rechter definitief beslist heeft op gedaan verzet, of als een verzet is ingetrokken, moeten de vereffenaars dit mededelen (ook weer op twee plaatsen deponeren en een advertentie zetten).

Uitkeringen

Als de stand van het vermogen van de ontbonden rechtspersoon dat toelaat, kunnen de vereffenaars voorlopige uitkeringen doen aan de gerechtigden. Als de verzettermijn is begonnen (dus na deponering van de stukken én plaatsing van de advertentie), mogen zij dit alleen maar doen met machtiging van de rechter. Als de verzettermijn van twee maanden is afgelopen zonder dat er verzet is gedaan, moeten de vereffenaars volgens het plan van verdeling gaan uitkeren.

Als de vereffenaars de gerechtigden niet kennen (bijvoorbeeld in geval van aandelen aan toonder), kunnen zij het beste door middel van een advertentie de voorgenomen uitkeringen aankondigen. Als zich na zes maanden daarna nog niet alle gerechtigden hebben gemeld, wordt het resterende saldo door de vereffenaars geconsigneerd, dat wil zeggen ten behoeve van die gerechtigden op een in de wet bepaalde wijze door de Staat bewaard.

Einde vereffening

De vereffening eindigt als geen aan de vereffenaars bekende baten meer aanwezig zijn. Dat betekent het einde van de rechtspersoon. Ook hiervan moet opgave worden gedaan aan het Handelsregister. De boeken en bescheiden van de ontbonden rechtspersoon moeten zeven jaar na het einde van de rechtspersoon worden bewaard door een bewaarder van boeken en bescheiden. Wie dat is kan in de statuten van de rechtspersoon staan. Ook kan de algemene vergadering (of het stichtingsbestuur) iemand als bewaarder van boeken en bescheiden aanwijzen.

Eén van de vereffenaars moet opgeven per wanneer de rechtspersoon is opgehouden te bestaan. Opgave wordt gedaan op een formulier 17B.

De bewaarder van boeken en bescheiden moet binnen acht dagen nadat zijn bewaarplicht is ingegaan, bij het Handelsregister opgave doen van zijn naam en adres, opgave op formulier 17B. Vervolgens sluit KVK het dossier af.

Rekening en verantwoording aan de rechter

Als er een rechter betrokken is geweest bij de vereffening (bijvoorbeeld wegens gedaan verzet), moeten de vereffenaars een maand na het einde van de vereffening aan de rechter rekening en verantwoording van hun beheer doen.

B.2 Onvoldoende vermogen (geen batig saldo)

Er is een mogelijkheid dat de vereffenaars constateren dat de schulden van de ontbonden rechtspersoon waarschijnlijk groter zijn dan de baten. Dan moeten zij aangifte tot faillietverklaring doen. Deze plicht vervalt als alle bekende schuldeisers er, bij navraag, mee instemmen dat de vereffening zonder faillissement verder gaat, zoals hierboven is beschreven onder het kopje 'voldoende vermogen'. Als er echter wél een faillissement volgt, gelden verder de regels van faillissement en zorgt de faillissementscurator voor de verdere afwikkeling.

Publicatie op www.kvk.nl

Van de meeste inschrijvingen in en deponeringen bij het Handelsregister betreffende een naamloze vennootschap of een besloten vennootschap, moet KVK een mededeling doen op haar eigen website: www.kvk.nl. Deze handelsregistermededeling vervangt niet de advertentie in het nieuwsblad die de vereffenaars moeten plaatsen.

EESV, Europees Economisch Samenwerkingsverband.

Bijzondere regels voor de rechtspersoon EESV (Europees Economisch Samenwerkingsverband), met statutaire zetel in Nederland

Verwezen wordt naar de Verordening (EEG) nr. 2137/85 en de Uitvoeringswet van deze Verordening. De ontbinding is geregeld in artikel 31 van de verordening. Lid 1 vermeldt: het samenwerkingsverband kan worden ontbonden door een besluit van zijn leden, waarbij deze ontbinding wordt uitgesproken. Tenzij anders is bepaald in de oprichtingsovereenkomst, moet dit besluit met eenparigheid van stemmen worden aangenomen.

Na de ontbinding vindt vereffening plaats. Er moeten een of meerdere vereffenaars worden benoemd. Omdat in artikel 3, lid 2 van de Uitvoeringswet onder andere wordt bepaald, dat lid 4 van artikel 19 Boek 2 BW niet van overeenkomstige toepassing is, betekent dit, dat het niet toegestaan is, te ontbinden en direct de rechtspersoon te beëindigen, omdat er op het tijdstip van ontbinding geen baten meer zijn (zgn. turbo-liquidatie). Er dient altijd vereffend te worden. En er dient altijd een rekening en verantwoording en eventueel een plan van verdeling te worden gedeponereerd. Tenslotte gelden voor de EESV bijzondere publicatieverplichtingen in het publicatieblad van de Europese Unie.